

sta vladala nad našo deželo, Karol Mihael Attems in Rudolf Edling. Potem je za nekaj časa goriška nadškofija prenehala, zgodile so se pa tudi druge važne spremembe. Solnograški nadškof je po želji cesarja Jožefa II. moral odstopiti svoje škofovske pravice na Štajerskem sekovski škofu, na Koroškem pa lavantinskemu, povrh je oblast lavantinskega škofa bila raztegnjena na Štajerskem čez celo celjsko okrožje in na Koroškem čez velikovško. Slovenci graškega in mariborskega okrožja pa so prišli pod oblast sekovskega škofa, ki je svojo stolico predstavil v Gradec. Štajerski Nemci so dobili kar dve škofiji, namreč v Gradcu in Leobnu, Slovenci pa nobene. Lavantinska škofija je bila dotlej skoraj čisto nemška, zanaprej je pa obsegala tri nemške dekanije na Koroškem in 17 slovenskih na južnem Koroškem in na Štajerskem. Sedež škofije je bil ob skrajnem robu, gori v Lavantinski dolini, škofija pa je segala do Sotle blizu Zagreba. V celi škofiji ni bilo nobene srednje šole, kjer bi mogla znatno povečana škofija dobiti duhovski naraščaj. Nastalo je velikansko pomanjkanje duhovništva. Samostane, kjer se je prej izšolal marsikateri slovenski mladenič, je vlada ukinila. Takrat je vladal lavantinsko škofijo Vincenc Jožef grof Schrattenbach, ki se je vsled teh težav odpovedal škofiji, pa jo je na prošnjo lavantinske duhovščine 1795 zopet prevzel, a je zadel na iste težave, kakor prvokrat in je leta 1800 odšel rajši za škofa v Brno na Moravskem.

Premestitev sedeža lavantinske škofije v Maribor.

Vseposod se je čutilo, da so razmere v lavantinski škofiji nevzdržne in da se Slovincem dela kričeča kri-

vica, ker jih je nad 200.000 bilo izročeni nemški sekovski škofiji, kjer se na potrebe in želje Slovencev niso nič ozirali. Iz graške bogoslovnice so prihajali mladi duhovniki, rojeni Slovenci, ki niti apostolske vere niso znali slovenski moliti, ker so slovensčino neusmiljeno mrcvarili. Delali so se opetovano poskušali, da bi sedež lavantinske škofije premestili kam na Štajersko, v Celje, v Slov. Bistrico, v Ptuj ali Maribor, toda vedno so zadeli ob nepremagljive težave. Tedaj je božja Previdnost dala leta 1864 lavantinski škofiji za škofa moža ki je z jekleno voljo rešil to težavno vprašanje. To je bil blagi Anton Martin Slomšek, ki je z besedo in dejanjem Slovence umstveno in moralno dvignil iz blata ter po nepopisnih težavah in žrtvah dosegel, da so se leta 1859 sekovski Slovenci po večini priklopili lavantinski škofiji ter se je sedež lavantinskih škofov iz malega št. Andraža prestavil v Maribor. V sedemstoletni zgodovini lavant. škofije je pač najslavesnejši trenutek, ko se je na predvečer Vnebohoda Gospodovega dne 31. maja 1859 pri Sv. Andražu v dotedanji stolnici opravila zadnja korna molitev in je potem na angeljsko nedeljo, dne 4. septembra i. l. Slomšek slovesno vzel v posest novo stolnico v Mariboru. Sedaj so štajerski Slovenci dobili svojo škofijo in šele sedaj se je izpolnilo, kar bi se bilo moralo izpolniti že 1000 let poporej. Nad 600 letna zgodovina lavantinske škofije se je s tem zaključila in začela se je nova doba. Za pravo je lavantinska škofija čisto nova, staro je ostalo le ime in pa vrsta škofov. Toda za škofljane in škofo so nastopile sedaj nove naloge. Vseposod se je kazala praznina; škofija ni imela ne svojega dijaškega semenišča, ne bogoslovnega učilišča; v škofiji je manjkalo tudi

redovnikov, ki bi gojili versko življenje.

Slomšek se je krepko poprijel dela; njegovo veliko požrtvovalnost so posnemali duhovniki in verniki ter pripomogli, da se je v Mariboru storilo vsaj najnujnejše za škofijsko prestolnico, za bogoslovno učilišče pa tudi za dijaško semenišče, za stari in novi del škofije (Maksimilijanišče in Viktorinišče). Ker je pa Slomšek komaj tri leta vladal v Mariboru, ni mogel v tem kratkem času izvršiti vseh svojih velikih načrtov v povzdigo prenovljene škofije, pač pa je njegovo delo nadaljeval njegov nekdanji gojenec in naslednik Jakob Miksimilijan.

Pod njegovim naslednikom Mihaelom so se zaporedoma vršili škofijski cerkveni zbori, da bi se uredile znotranje zadeve v upravi škofije in ukrenilo potrebno proti nevarnostim novejšega časa.

Zaključek.

H koncu še omenimo, da je lavantinsko škofijo v sedmih stoletjih upravljalo 57 škofov, od teh sta dva bila po dvakrat lavantinska škofa, eden pa je bil sicer imenovan, pa je ni nastopil. Prvi domačin, ki je znal tudi slovenski, je bil škof Zimmerman, ki je vladal ravno pred 100 leti, poprej so bili na lavantinski stolici sami tujci, grofje in baroni. Slomšek je bil prvi, ki ga je rodila kmetska mati, on je pa tudi najznamenitejši v dolgi vrsti lavantinskih škofov. Upamo, da se tekom osme stoletnice naše škofije izpolni vroča želja vsakega Slovence, da se Slomšek prišteje med svetnike. Sedemstoletnica lavantinske škofije nam jasno stavi pred oči, kaj nam je Slomšek dal s premestitvijo in preureditvijo te škofije. Pokažimo se vredni njegovega velikega dela!

»Serenissimus je v Macedoniji,« je s strahom začel razgovor bivši radičev. Nekaterim so poslali zastonj list na vpogled, da bi ga zopet nazaj pridobili. »Kaj pa je to? Ali je to kaka kuga, ali je to general komitašev ali naj je to, ko Pucelj sam piše, da je »Serenissimus v Macedoniji!«

»Pucelju se pozna, da je gospod, ko tako gosposko govori, da ga kmetje pač ne moremo razumeti,« je odgovoril znanec-gospodar in je nadaljeval: »Tudi jaz sem bral tisto, pa sem vprašal gospoda župnika, kaj to ime pomeni. Dejal mi je, da pomeni najvišjega gospoda. Pucelj je to ime dal dr. Korošcu, vem pa je hotel s tem svojim člankom v svojem listu med nami zmanjšati ugled dr. Korošca, ki si je s svojim potovanjem v Macedonijo pridobil naklonjenost vsega naroda in je na licu mesta proučil razmere. Ko je dr. Korošec prišel iz Juž. Srbije, je povedal, kak položaj je

doli, v koliko bo treba še več reda tu in tam, v koliko pa je že boljše kot je bilo. — »Možje, če dovolite, naj jaz malo povem, kako je v Macedoniji,« se je oglasil mlajši fant. »Bil sem doli vojak. Podnebje je za nas sila vroče, ker nismo tega navajeni. Onim, ki so doli doma, to ne škoduje. Zemlja pa je rodovitna, le da je sedaj precej zanemarjena. Tega mi tudi nismo vajeni, to je res. Toda pomisliti je treba, da je v teh krajih do leta 1912 vladal delamržni Turek, ki le navzkriž sedi in pa tobak kadi, pa kavo pije. Takrat ni bil mogoč noben napredek. Ljudje-domačini, Macedonci, so bili sužnji. Potem je v teh krajih divjala vojska in sicer kar tri vojske. Najpreje vojska s Turčijo, potem vojska med Bolgari in Srbi, potem pa še svetovna vojska. Če gredo pri eni vojaški vaji čez polje, veste, kako se pozna. Če pa tri vojske nad kako pokrajino divjajo, pa ni čuda, če je vse uničeno in zapuščeno. Ljudje-domačini so sedaj po svetovni vojski postali svobodni, postali so posestniki, kar preje niso bili, dobili so svojo zemljo, postavili si skromen dom in so — zadovoljni.

Mi, ki smo vajeni boljših razmer, bi seveda v takem položaju ne bili zadovoljni, toda suženj je srečen, da je prost, da ima svojo zemljo, pa svojo kajuto. Prav pa je, če tem ljudem privoščimo, da bodo sčasoma tudi prišli v gospodarski položaj kakor je v drugih delih države!«

»Pa vendar vedno bombe pokajo po Macedoniji, kaj pa to pomeni?«

Na to vprašanje je povzel odgovor gospodar:

»Možje, to pa je zopet nekaj drugega. Mi moramo vedeti, da Bolgari hočejo Macedonijo zase. Saj je predvsem zanj bila druga balkanska vojska. Bolgari morajo po svetodokazovati, da Macedonci niso zadovoljni v naši državi, da se jim godi krivica itd. Ker pa med domačini ni nezadovoljnih, da bi se s silo uprli, so oni krogi, ki hočejo Macedonijo odtrgati od naše države, začeli najemati ljudi, ki hodijo v Macedonijo, po 2 ali 3 skupaj, pa izvršijo napad na mesto, na vasi, na posamezne osebe itd. Ti komiti in banditi kot se imenujejo so res naredili že več napadov, toda Macedonci sami so najbolj jezni nanje in so se sami orga-

nizirali proti njim. Najbolj zanimivo je tudi to, da je orožje, ki ga imajo ti divji napadalci, izdelek italijanske vojske. Torej Italija tudi pomaga delati nemir v Južni Srbiji, ker na ta način skuša škodovati ugledu naše države!»

»Če pa je Radič le bil tepen v Macedoniji,« je pripomnil bivši radičev, ker se je še tega spominjal iz prejšnjih časov in je sedaj zopet bral.

»To je že res, da so ga Macedonci nasekali. Pa so ga zato, ker je prišel hujskat. Ravno to je dobro znamenje, da Macedonci ne marajo huj-skačev! Radiča pa njegovega sluga Pucija seveda jezi, da se dr. Korošcu v Macedoniji ni zgodilo ničesar hudega. So vsi na tihem upali, da se mu bo kaj. Toda ljudstvo ga je povsod sprejemalo z navdušenjem in ga res pozdravljalo kot svojega prijatelja.«

»A zato toliko vpitja in pa pisanje proti dr. Koroščevemu obisku v Macedoniji,« je končno izpregledal radičev. »Radič je nevoščljiv, ko je on brco dobil, pa moko kunjo! Saj to je v Sloveniji že tudi dobil. Prihodnjič pa damo tak laufpas še njegovim hlapcem, pa najnovejšim zaveznikom-demokratarnjem!«

»Pri naš bo dr. Korošec vedno ostal serenissimus — najvišji politični gospodar Slovenije, naše politične nasprotnike bomo pa, ko tako radi latinsko govorijo, naučili v letin, ker bodo — zleteli,« je končal gospodar in so se poslovili.

V NAŠI DRŽAVI.

Dr. Korošec se je vrnil iz Južne Srbije in je podal poročilo, da niti od daleč ni doli tistega nereda, kot opozicija vpije. Kolikor je pa nereda doli, je izza časa prejšnjih vlad, ki niso gledale na to, da bi stopile v stik z ljudstvom, kot je to storil sedaj dr. Korošec.

Finančni minister gre podpisat posojilo. Dr. Markovič, finančni minister, je odpotoval v Pariz, od tam pa pojde v London, kjer podpiše posojilo. Vse intrige Italije, pa tudi vsi izdajalski pozikusi Radiča in Pribičeviča niso nič zalegli. Gospodarski krogi, ki jim je za gospodarski napredek, odobravajo, da se to posojilo čim prej najme.

Hrvati stopijo v vladu. Toda Radič ne, ker on je sedaj tako v oblasti Pribičeviča, da ne sme brez njega ničesar storiti. Je to sicer žalostna vloga zastopnika bratskega naroda, ali je že tako. V vladu stopijo zastopniki gospodarskih krogov Hrvaške — tako poročajo listi, predsednik vlade Vukičević o tem še molči.

Radič izključen iz narodne skupščine. Radič je zadnji čas zopet divjal v skupščini in zmerjal z najhujšimi psokami na vse strani tako prostaško, da ga je večina narodne skupščine izključila od 10 sej. On pa se tudi zunaj narodne skupščine ne bo spametoval. Iz njegove okolice se je raznesla prav neumna laž,

da pride še te dni sprememba vlade na ta način, da bo Vukičevićovo mesto zavel neki general. Ker to ni sedanjí vojni minister Hadžić, da je ta zato odstopil. Je pa vse to od začetka do kraja izmišljeno. To dela opozicija samo zato, da vzdruže v svojih pristaših zaupanje, da bo vlada padla. Naj le upajo!

Radikalni klub — enoten. Nasprotniki so se — pomirili, videli so, da ne opravijo ničesar. Radikalni klub je enoten.

Davidovič zvesto za sedanjo vladu. Radič in Pribičevič sta posebno jezna na Davidoviča in njega najbolj izpodbijata v sedanji vladni večini. Davidovič jima je potem odgovoril in ponosno izjavil, da stoji zvesto s sedanjo večino.

Socijalist Petejan — pohaja, namesto da bi svoje predloge v skupščini zagovarjal. Tako pa prepozno pride, potem pa vpije. Demokrati so ga hoteli rešiti blamaže, pa so priznali, da je polom. On pa tega ni vedel in si ni znal pomagati s to demokratsko lažjo, pa se mu je ves parlament smejal.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Italijanski prijatelji sta baje postali Grška in Turčija. Prijavljena je namreč pogodba med Italijo—Grčijo—Turčijo. Ta pogodba, ki je objavljena, ne pove ničesar posebnega. V tajnem dogovoru so se pa domenili za obrambo v slučaju napada.

Bolgarska je z velikim navdušenjem sprejela dar naše države za ponesrečence po potresu, ker je bil to največji dar iz tujine, je narod še posebej opozorjen, da nima poleg sebe sovražnika, ampak — brata. Vpadi iz Bolgarske v našo državo so prenehali, le nekateri roparji iz Albanije so poskusili svojo srečo, pa so imeli nesrečo, ker so jih večino zajeli, voditelj pa je bil ubit.

Kaj bo iz tega, kar se godi v Rumuniji? Manin, voditelj narodne stranke, zvest pristaš bivšega prestolonaslednika Karla, odločno nadaljuje svoje delo. Za preteklo nedeljo je zbral v mestu Alvi Julič svoje pristaše. Ljudstva je prišlo skupaj nad 100.000. Vlada je pripravila vse, da ne bi mogel nered nastati. Kako bo ta shod končal, tako se bo zasukala usoda Rumunije.

Egipt in Anglija se bosta spopadla. Četudi je Angleška poslala svoje vojno brodovje v Egipt, vendar se domačini ne marajo več udati. Zahtevajo svobodo v celoti in ne priznavajo več angleške nadvlade. Oni zaupni možje, ki jih je Anglija dosedaj imela v Egiptu, so zaradi nevarnega položaja odložili svoja mesta, da je sedaj v Egiptu že pravi nered. Verjetno je, da se bosta Egipt in Anglija spopadla in bo vojna sila odločila usodo Egipta.

Vojska med Kitajci in Japonci. Kitajski generali so takoj, ko je nastalo bolj prikladno vreme, obnovili domačo vojsko. V ta boj pa so se zapletli tudi Japonci, ali slučajno, ali namenoma, se še ne more dognati. Dejstvo je, da Japonci pošiljajo močne vojaške oddelke na Kitajsko in da se je dejansko že začela vojska med Kitajci in Japonci.

Vsaka vojska — zločin, države naj svoje spore rešujejo pred meddržavnim

sodiščem. Te zahteve se vedno bolj uveljavljajo. So pa tudi dejansko pametne. Kajti, če se bo še kedaj začela kaka vojska, tedaj bo tako grozna, da je dosedanja svetovna vojska bila le igrača. Pomislimo, da bi se s prenosom električne sile, ognja itd. na daljavo uničevalo cele dežele v trenutku. Iznajdbe, ki jih iznajdejo veliki človeški duhovi, naj služijo človeštvu v prid in napredek, ne pa v pogibelj! — Tem dogovorom zoper vsako vojsko se poleg Amerike pridruži Nemčija, tudi Anglija o tem razpravlja, enako francoska. Celó s sabljo rožljajoči Mussolini je dejal, da bo končno pristopil. Za njega je verjetno, če bo moral.

ZA NEDELJO 700 let.

Te dni slavi naša škofija 700 letnico svoje ustanovitve. Ustanovljena je bila 10. maja leta 1228 pri Sv. Andražu v Labodski dolini — zato njeno staro ime lavantinska škofija. Škof Slomšek pa je prestavil sedež lavantinskih škofov leta 1859 v Maribor in je združil v njej vse župnije, ki jih obsega danes. Je teh 700 let doba neprecenljivih dobrot, ki jih je po tej škofiji prešlo naše ljudstvo — naši predniki, z njimi pa tudi mi.

Šteje cerkve po naši škofiji, po mestih, trgih, vaseh, po naših dolinah in najvišjih gorah naše dežele! Kako so bile vse te cerkve v teh stoletjih našemu ljudstvu mogoče klic navzgor, kako so bile te naše bele cerkvice našemu ljudstvu kažipoti, ki so mu kazali pravo pot, pot k pravi sreči, kako se je gradilo in utrjevalo v teh cerkvah svetlo božje kraljestvo v tolikih dušah! Misli na spovednice po naših cerkvah! Koliko težkega bremena se je odvalilo pri njih iz obteženih duš, koliko nepokojnih in nesrečnih src je pri njih dobilo sladek mir! Kolikokrat v teh stoletjih je bila pogrnjena v naših cerkvah obhajilna miza, je bila pripravljena za slabotne, upehane, obnemogle duše nebeška večerja, kaj vse, toliko božjega je vrelo tukaj v dušo našega ljudstva! In ko so prihajali prazniki, pa se je glasilo iz naših zvonikov veselo pritrkovanje zvonov, ko so se cerkve odevale v svoj preprosti, a tako ljubki domači kinč, ko je iz src vzkipela domača, tako globoko občutena pesem, posebno Marijina, koliko čistega, svetega, osvežujočega veselja je bilo to! Koliko solz je bilo v teh stoletjih posušenih v naših cerkvah, koliki so se vračali iz njih v trdo vsakdanje življenje z novim pogumom, z novo močjo!

Ko so prihajali na vse naše ljudstvo težki časi, ko so pustošili po naših krajih Turki, so bile naše cerkve našim prednikom pribežališče in zavetišče. Mogočno zidovje okoli cerkev jim je varovalo telesno življenje, zaupanje v Boga jih je krepilo, da niso klonile njihove duše. Ko so tlačile naše ljudstvo druge nesreče, kuga, lakota, vojske, je vera bodrila boječe in obupane duše, je vera skušala lajšati bol in celiti rane. Ko je bil naše jezik zaničevan, ko so ga hoteli izpodrinuti povsod, je v cerkvi še